

Factsheet diabeteszorg in het primair onderwijs

Juni 2015

In deze factsheet leest u het juridische kader en de praktische bekostigingsmogelijkheden voor diabeteszorg in het primair onderwijs. In aanvulling op deze factsheet wordt een handreiking medisch handelen ontwikkeld voor de concrete uitwerking van diabeteszorg op school.

1) Juridische kaders, mogelijkheden en beperkingen

1. De Wet op de Beroepen in de individuele gezondheidszorg (Wet BIG) is bij het uitvoeren van diabeteszorg op school van toepassing. Het doel van de Wet BIG is het bevorderen en bewaken van de kwaliteit in de gezondheidszorg. In de Wet BIG staat wie voorbehouden handelingen mogen uitvoeren. Dit zijn risicovolle, medische handelingen die alleen door bevoegde zorgverleners mogen worden uitgevoerd.
2. Onderwijspersoneel heeft daarnaast te maken met de Wet beroepen in het onderwijs (Wet BIO). Het doel van deze wet is het bevorderen en bewaken van de kwaliteit van het onderwijs.

Ad 1. Wet BIG

- Een arts en een verpleegkundige kunnen voorbehouden handelingen uitvoeren bij een kind.
- Patiënten, ouders en familieleden mogen deze handelingen ook verrichten (privésituatie).
- Bij onderwijspersoneel is sprake van niet-beroepsmatig handelen bij het uitvoeren van diabetesbehandelingen. Onder bepaalde voorwaarden mag onderwijspersoneel deze handelingen uitvoeren (zie punt 2.2c).

Ad 2. Wet BIO

- Leraren moeten voldoen aan bekwaamheidseisen, die zijn uitgewerkt in het Besluit bekwaamheidseisen onderwijspersoneel. Hierin staat onder andere dat leraren in de klas verantwoordelijk zijn en kunnen handelen op onder andere pedagogisch, vakinhoudelijk en organisatorisch vlak.

- De leraar is op de hoogte van modellen voor kwaliteitszorg en methodieken voor onderwijsverbetering en schoolontwikkeling.
- De leraar heeft voldoende kennis en vaardigheid om goed samen te werken met mensen en instellingen die betrokken zijn bij de zorg voor de kinderen en bij zijn school.

2) Overzicht mogelijke zorgverleners en bekostigingsmogelijkheden

2.1 Verpleging zonder verblijf (Zorgverzekeringswet)

Vanuit de Zorgverzekeringswet (Zvw) wordt de verpleegkundige handeling die nodig is in de eigen omgeving bekostigd.

De eerst aangewezen zorgverlener is de wijk- of kinderverpleegkundige. De wijk- of kinderverpleegkundige stelt een eventuele indicatie voor verpleging in de eigen omgeving vast. Dit houdt in dat de wijk- of kinderverpleegkundige bepaalt wat het kind in zijn situatie nodig heeft. De wijk- of kinderverpleegkundige stemt zo nodig af met de huisarts en/of medisch specialist. Als een indicatie wordt afgegeven voor verpleging, kan deze zorg zo nodig ook op school worden ingezet. Dit wordt vastgelegd in het zorgplan.

Ouders kunnen zelf een indicatie aanvragen voor verpleging bij de wijk- of kinderverpleegkundige van een thuiszorginstelling. Ze kunnen de zorgverzekeraar ook advies vragen over bij welke organisatie ze een indicatie kunnen aanvragen.

2.2. Zorgverleners op school en/of via samenwerkingsverband passend onderwijs (Wet passend onderwijs)

2.2a. Onderwijspersoneel dat beroepsmatig zorgtaken verricht

Een school kan personeel in dienst hebben dat bevoegd is om zorgtaken te verrichten, zoals een verpleegkundige of een EHBO'er. Als medewerkers voor zorgtaken in dienst genomen zijn, handelen zij beroepsmatig en vallen voorbehouden handelingen onder de Wet BIG. Zij handelen *in opdracht* van een bevoegde (een arts) en mogen voorbehouden handelingen uitvoeren onder de volgende voorwaarden:

- De persoon die behandeld wordt (of een wettelijk vertegenwoordiger van die persoon) en degene die de handelingen uitvoert, zijn allebei akkoord met de constructie.
- De uitvoerder van de handelingen is bekwaam (heeft voldoende kennis, ervaring en een positieve houding) om de handelingen uit te voeren.
- De uitvoerder handelt in opdracht van een arts.
- Als de uitvoerder geen verpleegkundige is, stelt de arts de handelingsbekwaamheid van de uitvoerder vast en is beschikbaar voor toezicht en tussenkomst. Dit houdt in dat de arts in fysieke nabijheid van de uitvoerder moet zijn op het moment dat de voorbehouden handeling wordt uitgevoerd.

Omdat er op school meestal geen arts in de buurt is, komt deze constructie weinig voor. Als er toch zo'n constructie is afgesproken, zijn de opdrachtgever (de arts) en de uitvoerder allebei verantwoordelijk en aansprakelijk voor de uitvoering van de voorbehouden handeling.

2.2b. Ouders/verzorgers

Als ouders/verzorgers (en andere familieleden) medicatie en insuline toedienen aan hun kind handelen zij vanuit de privésituatie. Dit wordt beschouwd als niet-beroepsmatig handelen, ook als ouders/verzorgers deze handelingen uitvoeren bij hun kind in onderwijstijd.

2.2c. Onderwijspersoneel dat niet-beroepsmatig zorgtaken verricht

Als onderwijspersoneel een persoonlijke band met een leerling heeft, ziet de Inspectie van de Gezondheidszorg (IGZ) dit ook als een privésituatie. Daarom mag onderwijspersoneel soms ook zonder opdracht diabeteszorg in onderwijstijd (op school) uitvoeren. De IGZ beschouwt medicatie en insuline verstrekken aan leerlingen met diabetes door onderwijspersoneel onder de Wet BIG namelijk als niet-beroepsmatig handelen, vergelijkbaar dus met ouders en andere familieleden. Er hoeft in deze situatie *niet te worden gehandeld in opdracht* van een bevoegde (met vereisten van toezicht en tussenkomst). Dit betekent dat onderwijspersoneel deze handelingen uit mag voeren, als wordt voldaan aan de volgende voorwaarden:

- De persoon die de handelingen uitvoert, doet dit vrijwillig. Daarnaast zijn de persoon die behandeld wordt (of een wettelijk vertegenwoordiger van die persoon) en degene die de handelingen uitvoert allebei akkoord met de constructie.
- Er is sprake van een persoonlijke band. De leerling en degene die de handelingen uitvoert, hebben een persoonlijke verstandhouding over een langdurige tijdsperiode.
- De uitvoerder van de handelingen is bekwaam (heeft voldoende kennis, ervaring en een positieve houding) om de handelingen uit te voeren.
- Er vindt overleg over deze constructie plaats met de zorgverantwoordelijke van de patiënt, bijvoorbeeld de kinderarts of kinderdiabetesverpleegkundige. In dit overleg worden goede afspraken gemaakt over onder andere scholing en instructie en achtervang bij calamiteiten.
- De handeling mag niet worden uitgevoerd tegen een honorarium.

Iedereen die deze handelingen verricht, is strafrechtelijk en civielrechtelijk aansprakelijk bij verwijtbaar handelen.

De jeugdarts en -verpleegkundigen en jeugdhulp via gemeenten zijn niet de meest geschikte manieren voor de invulling van diabeteszorg op school.